

Kategoria: Polityka Społeczna

Opublikowano: środa, 16, marzec 2022 09:39

Bernadeta Skóbel

Odslony: 1744

12 marca 2022 r. (z mocą obowiązującą od 24 lutego 2022 r.) weszła w życie ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (dalej specustawa). Nowe przepisy budzą szereg wątpliwości interpretacyjnych. Na niektóre z nich postaramy się odpowiedzieć.

1. W jakim języku należy wydawać obywatelom Ukrainy decyzje administracyjne?

Co do zasady w języku polskim. Zgodnie z art. 4 pkt 2 ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim, język polski jest językiem urzędowym organów jednostek samorządu terytorialnego i podległych im instytucji w zakresie, w jakim wykonują zadania publiczne. Zgodnie z art. 5 przywołanej ustawy podmioty wykonujące zadania publiczne na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dokonują wszelkich czynności urzędowych oraz składają oświadczenia woli w języku polskim, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Przepis ten stosuje się odpowiednio do oświadczeń woli, podań i innych pism składanych organom, o których mowa w art. 4.

W specustawie jedyny wyjątek dotyczący możliwości stosowania w kontaktach urzędowych innego języka (obok języka polskiego) zawarto w art. 4 ust. 19 i dotyczy on wzoru wniosku o nadanie numeru PESEL oraz wydruku potwierdzenia utworzenia profilu zaufanego.

Powyższe nie wyklucza wprowadzenia przez daną jednostkę samorządu terytorialnego ułatwień w postaci zapewnienia tłumaczeń wzorów wniosków czy zapewnienia pomocy tłumaczy. Nie wykluczone również, że pomocniczo takie wzory zostaną opracowane przez poszczególne ministerstwa albo że stan prawny w tym zakresie ulegnie zmianie.

2. Wśród Ukraińców, którzy przybyli do Polski są osoby, które wybuch wojny zastał na wakacjach i przyleciały do Polski np. z Egiptu. Co w takiej sytuacji?

Co do zasady specustawa dotyczy osób, których pobyt uznaje się za legalny (tj. osób, które przybyły na terytorium RP bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi) i dla tej kategorii osób jest dedykowana zdecydowana większość rozwiązań i ułatwień przewidzianych w specustawie.

W odniesieniu do pozostałych osób zastosowanie ma DECYZJA WYKONAWCZA RADY (UE) 2022/382 z dnia 4 marca 2022 r. stwierdzająca istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy w rozumieniu art. 5 dyrektywy 2001/55/WE i skutkująca wprowadzeniem ochrony czasowej.

W decyzji wskazano, że cyt. „Państwa członkowskie mogą również rozszerzyć tymczasową ochronę na dodatkowe kategorie wysiedleńców poza tymi, do których stosuje się niniejszą decyzję, w przypadku gdy dane osoby są wysiedleńcami z tych samych powodów i z tego samego państwa lub regionu, o których mowa w niniejszej decyzji. W takim przypadku państwa członkowskie powinny niezwłocznie powiadomić o tym fakcie Radę i Komisję. W tym kontekście należy zachęcić państwa członkowskie, by rozważyły rozszerzenie tymczasowej ochrony na osoby, które uciekły z Ukrainy niedługo przed dniem 24 lutego 2022 r. w związku z eskalacją napięcia lub które znalazły się na terytorium Unii (np. na wakacjach lub z powodów zawodowych) tuż przed tą datą i w wyniku konfliktu zbrojnego nie mogą powrócić do Ukrainy.”. Innym słowy osoby, o których mowa w pytaniu mogą starać się o przyznanie ochrony na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zachęcam do zapoznania się z [decyzją](#).

Dla porządku dodam, że niektóre rozwiązania przewidziane w ustawie są dedykowane szerzej niż tylko do osób, o których mowa była na wstępie. Przykładem są przepisy ułatwiające dostęp do rynku pracy, gdzie wprost wskazano, że obejmuje ona zarówno osoby, których pobyt uznaje się za legalny w rozumieniu przepisów specustawy jak również do osób, które przebywają legalnie na terytorium RP na podstawie innego tytułu.

3. Co w sytuacji mieszanych rodzin np. matka i dzieci są Ukraińcami, ojciec jest Gruzinem?

Zgodnie z art. 1 ust. 2 specustawy ilekroć w ustawie jest mowa a obywatelu Ukrainy, rozumie się przez to także nieposiadającego obywatelstwa ukraińskiego małżonka obywatela Ukrainy, o ile przybył on na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zatem w opisanym przypadku, jeżeli osoby pozostają w związku małżeńskim z obywatelem Ukrainy, stosuje się do niej wszystkie przepisy zawarte w specustawie. Uwaga – we wskazanym przepisie nie ma wymogu alby małżonek posiadający obywatelstwo ukraińskie przebywał na terytorium RP, żeby jego współmałżonek (nieposiadający obywatelstwa) mógł skorzystać z uprawnień wynikających ze specustawy.

W przypadku pozostawania w związku nieformalnym – patrz odpowiedź na pytanie 2.

4. Czy wymagany jest meldunek obywatela Ukrainy/jego współmałżonka, których pobyt uznaje się za legalny na podstawie przepisów specustawy aby nadać numer PESEL?

Meldunek nie jest wymagany. Byłby to absurdalny wymóg, biorąc pod uwagę masowość zjawiska oraz fakt, że osoby te są obecnie kwaterowane w miejscach czasowego pobytu.

5. Jakie działania należy podjąć wobec osób starszych, emerytów i rencistów, które na terenie Ukrainy otrzymywały rentę i emeryturę?

Specustawa nie przewiduje w żadnym zakresie przejęcia obowiązków w zakresie wypłaty świadczeń przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W przypadku starania się przez te osoby np. o świadczenia z pomocy społecznej, na potrzeby ustalenia kryterium dochodowego należałoby ustalić, czy świadczenie to jest nadal wypłacane (np. na rachunek bankowy, którym nadal dysponuje ubiegający się o świadczenie) czy też można przyjąć, że mamy do czynienia z utartą dochodu w rozumieniu art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej. Należy przy tym zaznaczyć, że zgodnie z art. 29 ust. 1 specustawy obywatelowi Ukrainy przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 i który został wpisany do rejestru PESEL, mogą być przyznawane świadczenia pieniężne i niepieniężne, na zasadach i w trybie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Jedyna różnica w stosunku do obywateli Polskich jest taka, że zgodnie z art. 29 ust. 2 i 3 specustawy osoba ubiegająca się o świadczenia z pomocy społecznej składa oświadczenie o sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej, a w postępowaniu, nie przeprowadza się rodzinnego wywiadu środowiskowego, chyba że powstaną wątpliwości co do treści oświadczenia.

Przepisy odpowiednio stosuje się do małżonka obywatela Ukrainy – patrz odpowiedź na pytanie 3.

Kategoria: Polityka Społeczna

Opublikowano: środa, 16, marzec 2022 09:39

Bernadeta Skóbel

Odsłony: 1744

6. Czy osoba, której pobyt na terenie RP uznaje się za legalny na podstawie przepisów specustawy może starać się o miejsce w DPS i kto za to zapłaci?

Taka osoba może starać się o miejsce w DPS, na podstawie art. 29 specustawy. Pobyt w domu pomocy społecznej jest świadczeniem niepieniężnym z pomocy społecznej i w tym zakresie organ winien prowadzić postępowanie – w przypadku złożenia takiego wniosku – na analogicznych zasadach jak w stosunku do obywatela Polskiego. Jest to zadanie własne gminy. Należy przy tym zaznaczyć, że strona samorządowa w trakcie prac nad nowelizacją apelowała aby pobyt w DPS oraz koszty sprawienia pogrzebu były finansowane jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, na co strona rządowa nie przystała. W trakcie prac legislacyjnych Sekretarz Stanu w MRiPS Stanisław Szwed przekazał informację, że ewentualne finansowanie pobytu w DPS być może zostanie przewidziane w programie PFRON, o którym mowa w art. 34 specustawy. W specustawie zawarto również art. 113, zgodnie z którym, z budżetu państwa mogą być udzielane właściwym jednostkom samorządu terytorialnego dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. W przypadku dofinansowania zadań własnych bieżących i inwestycyjnych kwota dotacji może stanowić więcej niż 80% kosztów realizacji zadania.